

Nro. 23.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELEMÉBŐL.

*Költ Bétsben Mártziusnak 20-dik napján 1798-ik
esztendőben.*

Frantzia Respublika.

Közönségesen azt hirdetik a' *Párisi* levelek, hogy ama igen híres avanturier *Cagliostro*, még most is életben vagyon, és hogy a' *Frantziák* *Rómába* lett bé meneteleknek alkalmatosságával maga *Berthier* Generális botsátatta volna ötet ki az *Angyalvári* fogságából, a' hová 8 vagy 10 esztendővel ennekelötte a' Sz. Pápa parantsolattyára bé zárattatott vala. Ki lett légyen ez a' *Cagliostro*, és mennyi vizontagságokon ment légyen ő által e' világon, láthatni az ő életéről irt *historiában*.

Minap illetően tzimű operat, az az, énekes játékot akartak a' Párisi teatralisták jádzani: *A' Frantziák Angliában*. Fülébe menvén ez a' szándékjok *Bonaparte* fő vezérnek, ekként nyilatkozta ki magát a' Directorium előtt, hogy nagy illetlenséget mivelne a' Frantzia nemzet, hogyha a' diadalom előtt győzedelmi dallokat énekelne; hogy végtére is fel fognának a' *Londoni* Ministerium szemei nyilni, és azon veszedelmet, melly őtet minden felől fenyegeti, el fogná háritani igyekezni; hogy nem kellene az ellenség fel fuvalkodtságát előre ingerleni, melly által nemtsak nem hajlandóbb, sőt inkább még idegenebb léssen a' békesség igasságos fel-tételeinek el fogadásától's a' t. Helyesnek találván a' Directorium *Bonapartének* ezen meg jegyzéseit, mindjárt meg tiltotta azon fent nevezett énekes darabnak el jádzodtatását.

Scherer hadi Minister Fébruarius utólsó napján a' Directorium előtt való audientziára vezette *Magdonal* és *Dühem* divisionalis Generálisokat, a' kik az északi, Rénusi, és Moselli Frantzia ármádiáknak ajándékoztatott zászlókat által adták a' Directoriumnak. Ennek mostani előülője a' *Douajt Merlin* igen fontos beszédet mondván előttök, az Olasz Országi Frantzia ármádiának példájával kívánta őket az Angliai expeditionnak eszközlésére fel tüzesíteni. — Ugyan ezen napon vezette a' belső Minister a' *Báseli* és *Graubündeni* deputatusokat a' Directorium eleibe. — Ekkor bútsúzott el a' Toskánai követ Minister *Corsini* Úr is a' Directoriumtól.

Német Birodalom.

Néhai *Fridrik Eugenius* Würtembergi Hertzeg özvegye, *Friderika Dorottya Sófia*, született Brandenburg-Svéti Hertzeg asszony, a' mostan uralkodó Orosz Tsászárnének édes anyja, rövid ideg tartott betegsége után, ezen folyó hólnapnak 9-ik napján, életének 61-ik esztendejében igen tsendes halállal a' más világra költözött.

A' *Rastadti* Congressuson lévő Frantzia deputatusoknak azon irásoknak vétele után, mellyben a' *Rénus* bal partyán fekvő Német tartományoknak által engedtetését ismét sürgették, hofzas conferentziát tartott a' Német követségbeli deputatio, és minekutánna a' *Bétsi*, *Berlini*, *Hesszen Koffzeli*'s *Darmstadt*, *Studtgardiai*, *Carlsruhi*'s több Fejedelmi udvaroknak azon tárgy eránt való magok ki nyilatkoztatását világosan meg értette volna, abban állapotott meg, hogy a' mostani szoros környülállások közt, a' Frantzia Directorium által kivánt Német tartományoknak fele engedtessek által; úgy mindazáltal, hogy az által engedtetendő tartományokban mind az egyházi, mind a' polgári dolgok azon állapotban maradjanak meg, a' mellyben vóltanak a' Német Birodalommal való egységek alatt.

A' *Rastadti* Német deputatusoknak ezen végzését Mártzius 3-ik napján közlötte a' Ts. Plenipotentiarius követ Gróf *Metternich* a' Frantzia deputatusokkal, a' kik mingyárt más nap illyetén választ adtanak arra: „Mindjárt, *úgymond*, eleinte, világosan ki jelentette a' Frantzia Respublika azon basist, melly nélkül lehetetlen a' békesség dolgának végbe menni. Ezen basisnak igazságos, hasznos, és szükséges mivólta az ezt meg előzőtt jegyzéseinkben elegendőképen meg mutattatott. Mind a' két Statusnak köz boldogsága áttól függ.”

„Olly bizodalomban vólt a' Frantzia Respublika, hogy minden kerengő utakat és ki fogásokat el fognak kerülni, és egész egyenes szivűséggel felelni igazságos fel-tételére. Most már véget kell vetni ezen ellenző kérdésnek. Ahozképest arra kéri a' Frantzia Respublikának Ministerjei a' Német Birodalombeli deputatiót, hogy egyenesen nyilatkoztassa ki magát, bé akarja e' venni a' békességnek azon basisát avagy nem? *Rastadtban Ventosenek 14 ik (Mártz. 4-ik) napján a' Frantzia Respublikának 6-ik esztendejében. Treilhard, Bonnier.*

leg Catholicusabb Felségétől. A' maga hitelező levelét bé nyújtván, így szóllott.

„Felséges Király! A' Frantzia Respublikának Directoriuma kívánván azon szoros szövetséget, a' melly a' két nemzetet egyesítette, fenn tartani, és jobban jobban meg erősíteni, a' Felségedhez való első rangú követségre engemet választott ki. Felséges Király! Ezen szoros szövetségnek állandósága a' mi költsönös hasznunk, és szentséges egymás le kötelezésünk fundamentumán nyugszik, és valamiképen a' Felséged személyes virtusaiban, úgy azoknak a' ministereknek talentomjaikban is, a' kik Kir. Felséged körül vagynak, találtatik. — Minekutánna a' győzedelmeknek hosszas sorjai által a' szárazon való békesség helyre állittatott volna, egyetlen egy ellenség vagyon meg hátra, a' kit meg gyözzünk. — Felséges Király, valamint nekünk, úgy Felségednek is ellensége ez, sőt az egész Európának ellensége, mellynek tsendességét meg háborítani ő meg nem szünt; ellensége az egész emberiségnek, mellynek leg szentségesebb törvényeit minden nap megsérti: e' két öfzve szövetkezett hatalmasságnak kötelességében áll annak kegyetlen és gonosz politicáját meg büntetni, 's ragadozó kevélységét meg zabolázni.”

„Felséges Király! Meg nem fertéztetem ezen Felséges ceremoniát, a' midőn azon szökevény embereknek, (némelly Spanyoloknak) a' kik mindenfelé ki terjesztvén a' béketelenséget, még eddig le nem ronthatták hazájokat, neveiket emlitem. — Tellyességgel nem szóllánék ezen haza árulókról, a' kik hitetlen fortélyaik által titkon segítették az Anglusokat. — A' Frantzia Respublikának kormányzékje maga kebelében is talált ilyeneket, el üzte és meg is büntette őket. — Kétség kívül Felséged is bosszút fog azokon állani, a' kik kifognak nyilatkoztatni, mivel ők valamint a' Frantzia Respublikának, úgy Felséged Királyi székének is ellenségei. A' Frantzia nemzetnek és kormányzéknek maga frigyesei eránt való szives ba-

ratsága, szin mutatás nélkül való hajlandosága, fegyveres ellenségei ellen való vitéz bátorsága, a' haza árulóknak meg utalása, és meg büntetése, annak tsalhatatlan meg esmértető jelei; ezeket kívánnya, 's reményli is a' maga frigyeseinek részéről. A' Frantzia végre hajtó Tanáts nem választhatott volna Felséged udvarához való követségre senkit is a' Frantziák közül, a' ki nálam jobban betsülné a' derek Spanyol nemzetet, és a' ki Felséged személyes virtusai eránt is melységesebb tisztelettel viseltetne nálamnál.

Olasz Ország.

Le Droit d'Aubaine, lat. *Jus Principis capiendi haereditatem hominis peregrini*, egy olly különös jus avagy törvény vala Frantzia Országban, melly szerént minden ottan meg hólt idegen nemzetbelieknek jószágaik, hogyha semmi magzatokat magok után nem hagytak, a' Király számára el foglaltattak, ki vévén mindazáltal a' külső fejedelmi udvarok követjeiknek jószágaikat. Idővel *jure talionis*, más Európai birodalmakban is bevitetődött ez a' törvény, és tsak azok eránt nem gyakoroltatott, a' kiknek fejedelmeik egymassal meg egyeztenek abban, hogy semmi ereje ne legyen azon törvénynek az ő birodalmaikban.

A' *Berlini* és *Turini* Királyi udvarok közt, még eddig semmi különös meg egyezés nem lévén ez eránt, valamint a' Prussziai birodalomban meg hólt Szárdiniai jobbágyoknak; úgy a' Szárdiniai birodalomban meg hólt Prussziai jobbágyoknak ingó 's ingatlan jószágaik egy átallyában el foglaltattak a' Királyi fiscusok által, a' melly miatt sok kedvetlen dolgok történtek. Ahozképest a' nevezett két udvar is meg egyezett abban, a' közelebb múlt esztendőben, hogy ennekutánna az ő birodalmaikban is meg szünnyön ez a' *Jus Albinogii*, a' melly meg egyezés a' múlt Septembernek 9-ik napján, ki is hirdettetett *Turinban* a' Szárdiniai Király lakó várasában.

Az eddig *Génuában* volt Frantzia követ *Faypoult* polgár, bútsút vévén Februarius 20-ikán az ügy nevezett *Liguriai* Respublika Directoriumjától, Frantzia Commissariusi rangal *Rómába* utazott Fébr. 23-ik napján.

Következendő Ministerek nevezettek ki a' nevezett *Liguriai* Respublikában: Generális Titoknoknak *Sommariva István*; Policia Ministernek *Assereto Domokos*; belső dolgokra és financiára ügyelő Ministernek *Rossi János*; külső és törvényes dolgokra ügyelő Ministernek *Ruzza Ferentz*; hadi és tengeri dolgokra ügyelő Ministernek *Federici Mark*; Regierungs-Commissariusnak *d'Albengai Losnó Filep*. — Ezen Respublikának törvényhozó Tanátsai, tellyes hatalmat adtak arra a' Directoriumnak, hogy azokat a' papokat, és polgári's törvényes hivatalokban helyheztetett személlyeket, a' kik vagy magok kötelességeiknek meg nem felelnek, vagy gyanusakká tették magokat, hivatalyaiktól meg foszthassa, és a' környülállásokhoz képest számkivetésbe is küldhesse.

Faypoult Frantzia polgár *Róma* felé való utazásában, Fébr. 28-ik napján ment *Florentzián* keresztül; a' következett napon *Berthier* Generalis is oda érkezett, a' ki az Egyházi Birodalomkan lévő Frantzia seregnak kórmányát *Massena* Generalisnak által adván, *Májlandba* ment vissza.

A' Sz. Pápa Fébr. 20-ik napján indult ki *Rómából* 5 kotsival. Az első kotsiban maga Ő Szentsége ült *Braschi* Hertzeg unokájával és *Caracciolo* udvari fő mesterével együtt; a' másodikban, harmadikban és 4-ikben udvari tselédjei utaztak; az 5-ik a' leg szükségesebb bagazsiáját vitte. — Egy Frantzia dragonyos osztály katonaság kiserthe Ő Szentségét a' *Florentziai* Hertzegség határjáig. A' fent nevezett napon, úgymint Fébr. 20-ikán egy-néhány Kárdinálisok, és sok papi és világi Urak költöztek ki *Róma* várasából. Azon napon tért vissza *Nápolyba* Hertzeg *Belmonte* Nápolyi követ is.

Fébr. 26-ik napján érkezett meg Ő Szezsége *Siennába*, holott a' Sz. Agoston rendjén lévő Szerzetesek klastromába szállott bé, a' mellyben méltóságához illendő kvártély készítettett számára. Mingyárt akkor tiszteletére mentek a' város kórmányozója, Senator *Martini Vince*, *Malavolti* Oberster, és az ott lévő papság.

A' böjtnék első napján gyakoroltatni szokott egyházi tzeremoniák, Fébr. 21-ik napján is végbevitetődtek. A' Sz. Péter templomának kápolnájában Kárdinális *Livizzani* éneklette el a' sz. misét, 14 Kárdinálisok jelenlétében. Ezen napon hirdette ki a' Sz. Pápa nevében Kárdinális Vicarius (Kárd. *Zelada*) hogy Ő Szezsége az egész böjton meg engedte a' hús ételt a' Rómaiaknak.

Néhai *Düphot* Frantzia Generális tiszteletére Fébr. 23-ik napján tartatott a' Sz. Péter temploma előtt való tágas piatzon a' halotti tzeremonia, mellyen az ott őrizetben lévő Frantzia seregek mindnyáján jelenvóltanak.

Berthier Sándor Frantzia Generális három hirdetményt tétetett közönségesse Fébr. 22-ik napján; az első az Egyházi Birodalom felosztatását; a' másik annak belső organisatióját, a' harmadik pedig az úgy nevezett *Római* Respublika financiát, az az, jövedelmét, és költségeit tárgyazták.

Az első hirdetmény szerént 7 kerületre osztattatott fel az Egyházi Birodalom; az 1-ső kerület az *Ankonai* marchionatust és az *Urbinoi* hertzezséget foglallya magában; fő várasa *Ankona*. A' 2-ik a' *Fermói* és *Camerinói* marchionatusokat; fő helye *Ferino*. A' 3-ik a' *Peruggia* tartományt, és *Castello's Orvieto* városokat; fő helye *Peruggia*. A' 4-ik az *Umbriai* tartományt; fő helye *Foligno*. Az 5-ik a' *Sabinai* tartománynak, és az úgy nevezett Sz. Péter örökségének egy részét; fő helye *Viterbo*. A' 6-ik az úgy nevezett *Romana Campaniat*; fő helye *Velletri*. A' 7-ik *Róma* városának vidékét, mellyhez a' *Castro* hertzezség is tartozni fog. Anya várasa *Róma* lészén. Minden fő

helyekben egy municipalitás, az az, polgári kormányzó fog fel állítani, a' mellyek a' Római Consuloktól fognak függeni, 's velek egyet érteni.

Ezen *Római* Respublikának provisoria fő kormányzója, a' régi Római Köz Társaság formája szerént, 7 Consulokból fog állani, a' kiknek a' törvényeknek bé tellyesítésére, és a' környülállások szerént, új törvényeknek hozására is hatalmuk lesz. Magok a' *Vaticana* palotában fognak lakni, és minden fő helységben egy Commissariusok lesz. Egy törvénytévő test fog fel állítani, a' melly által hozatott törvényeknek a' Frantzia kormányzó Generális jóva hagyása nélkül semmi erejek nem lesz. A' Consulok által ki neveztetendő Ministerek töllök fügjenek; a' nemzeti kintstár őrizetére és igazgatására két Commissariusok rendeltetessenek. A' Consulok hová hamarább állítsak fel a' törvényes székeket és nevezzenek ki békesség szerző birákat. A' Római municipalitás 24 tagokból álljon.

A' folyásban lévő pénz dolgára nézve azt rendelte *Berthier* Generális, hogy minden papiros pénz fabricálás szünnyék meg, és hogy a' folyamatban lévő papiros pénz száma meg kissebbítésék, 4 millió Scudit erő kamaralis, és 6 millió Scudit erő papi jószágok adattassanak el, mellyeknek meg vásárlásokban négy ötödrész papiros pénz vétetődjön el.

Cervoni Frantzia Generális, *Róma* városának mostani fő kormányzója, azt hirdettette ki Fébr. 23 ik napján, hogy mivel *Massena* Generális már oda bé érkezett, és ő fogná a' Frantzia Directorium rendelése szerént, a' *Római* Respublikában lévő Frantzia armádiát kormányozni; tehát minden tilztségbe és hivatalba helyhezettek ő tölle fognak ennekutánna függeni.

Ezen Generálisnak ki neveztetése, a' katonasóldnak hosszas vissza tartatása, és azon rendeltenségek, a' mellyek Fébr. 24-ikén a' Frantzia seregeknél történtenek, nagy béketelenséget okoz-

tak a' hadi tiszteknél, és a' Frantzia ármádiának nagyobb részénél. — Ezek két manifestumot adtanak ki Február. 26-ik napján, mellyeknek rövid summája ide megyen ki: „A' katonaság és a' tisztek nagy szükséget látnak a' zsoldnak meg tartoztatása miatt, ámbár elég pénz légyen is a' hadikasszában. Sokkal több vagyon ebben, mint a' mennyi kívántatna a' hátra lévő zsoldnak ki fizettetésére. Annakokáért mi azt kívánnyuk, hogy 24 óra el forgása alatt fizettessen ki a' mi zsoldunk. Egyszermind azt is kívánjuk, hogy azok a' portékák, a' mellyek a' mivelünk békességben élő hatalmasságokhoz tartozó házakból és templomokból akárminémű szin alatt ki vitettek, mindjárt adattassanak vissza, és mindenek azon állapotba tétetődjenek, a' mellyekben mi ide lett bé jövetelünkör találtuk. — Továbbá bosszuállást kívánunk azon tolvajságokért, a' mellyeket a' mi Commissariusaink, és mindeneket pusztító, 's rontó Administratorjaink, a' kik éjjel nappal dobzodással, és játékokkal töltik idejüket, *Rómában* végbe vittének. Polgár Generális, Kigyelmednek elég hatalma vagyon ezen Frantzia nevet megundikotó haramjáknak meg büntetésekre. Szabadon ki mondjuk, hogy, ha ezen törvénytelenégeket meg akadályoztatni, és azoknak szerzőokait meg büntetni nem fogja; Kigyelmedre fog a' gyalázat háramlani, és mi, mint azoknak tizborás társait, úgy nézzük Kigyelmedet. Azomban azzal hizelkedünk mi magunknak, hogy mindenkör ártatlan vólt Kigyelmed, és hogy ezután is úgy fogja magát viselni, mint ennekelötte. Mi ezen aktának massát meg fogjuk a' Directoriumnak küldeni, és minden Frantzia újság levelekbe bé iktatatni. Ennekfelette, hogy a' végbe ment gonofzságokra nézve, ártatlanoknak lenni esmérjen minket a' Római nép, két nyelven ki nyomtatva mindenütt ki fogjuk függesztetni *Róma* városában.

Egyszermind illyetén foglalatu hirdetményt tétetett közönségesse a' Frantzia tizti Kar: „Azon bátor magunk meg határozása, mellyet betsüle-

tünk meg mentése, és a' prédálók meg büntetése végett, tegnap ki nyilatkoztattunk, elegendőképen meg győzhet titeket arról, hogy nem a' Frantzia ármádia, hanem néhány utalásra méltó személyek haramjaskodtak ebben a' városban. Feltett tzelunknak elérésére, kit kit arra serkentünk, hogy vigye bé a' *Rotundába*, (az az, a' Sz. Mária templomába, melly formájára nevezve *Rotundának* neveztetik) irásba, mi vétetődött el tölle a' *Contributio* szine alatt, kész pénz e', házi bútor e'? ló e'? vagy pedig más egyéb. Mindennek elégtételt fogunk adni. Végtére arról tészik őket bizonyossokká, hogy mindenekben védelmezni fogja őket a' Frantzia ármádia.

Ennek öregbitésére még most is számos Frantzia seregek marsiroznak a' *Fébruarius* 28-ik napján költ *Bonóniai* tudósítások szerént, úgy hogy már addig is 50 ezer emberre tétetik a' *Római* Respublika tartományaiban lévő Frantzia truppoknak a' száma, és még most is szüntelen marsiroznak oda felé.

A' *Római* Respublika nevében mindenütt ki hirdettetett, hogy ennekutánna minden közönséges levelek Olasz nyelven irattassanak, a' mellyeknek homlokára a' Frantzia *Constitutió*nak első principiuma jegyeztessék fel. — Az Angyalváraba záratott kezesek szabadon botsátattak *Massena* Generális parantsolatjára, hanem Monsignor *Cri-velli*, *Consalvi*, és Ex-Generál *Gandini* tsukattak helyekre. — A' *Rómába* maradott Kárdinálisok és *Praelatusok* is szándékoznak onnan ki költözni.

Helvétzia.

Nem régiben azt kívánta a' Frantzia Respublikának *Báselben* lévő követje a' *Básileai* mostani kormányszéktől, hogy engedjen szabad által menetelt néhány Frantzia seregek a' maga territoriuman, másként erőszakkal való utat fognak azok magoknak tsinálni. Ez az éppen nem várt feltétel nem kevés szorongatások közzé helyhez-

tette a' kormányszéket, félvén egy részről a' Frantzia Respublika haragjának rossz következéseitől, más részről pedig attól, hogyha kivanságát tellyesíti, az egész világ haza árulással fogja a' Báseleaiakat vádolni. Végtére azt végzette a' kormányszék, hogy jobb lészzen *Mengaud* polgárt szép szíverivel más gondolatokra vezetni, mint egy atylyában nékie kosarat adni. Tehát hozzá küldetvén *Legrand* polgár, mind azon kivansága bétellyesítésének lehetetlenségét, mind annak bétellyesítéséből következhető rossz következéseket eleven színnel eleibe rakta, és meg mutatta azt, hogy ámbár a' Bernaiak gondolkozása módja az ő mostani alkotmányokkal ellenkezzék is: mindazáltal tsak ugyan, még is fel nem bomlott azon atyafiságos egyesség ő közöttök egészen, a' melly annyi sok száz esztendőök alatt őket szorossan öszve kaptsolta. — Ezen 's több ehez hasonló fontos okok arra birták végtére a' nevezett Frantzia követet, hogy egészen le mondott előbbeni kivanságáról, 's az által el távoztatódott azon gyűlölség, melly annak tellyesítéséből a' két Canton között bizonyossan következett volna.

A' Frantzia követ hajlandóságának mivóltát a' kormányszék meg értvén, Mártzius 2-ik napján azt végzette, hogy semmi idegen truppoknak ne engedjen szabad által menetelt; hogy a' végső határookra elegendő őriző seregeket állitson, hogy az erőszakot erőszakkal verje villza, hogy a' szökevényeket fegyvereitől meg fossza, bellyebb vigye, és hogy, ha a' szükség kívánnya, a' lárma harangokat is meg vonassa. Mingyárt ezen végzésnek ki hirdettetése után fegyvert fogván a' városi és falusi polgárok, egész készséggel ki mentek határjaiknak őrizetére, és mindnyáján készek hazájoknak bóldogságáért, javaikat és életeket fel áldozni.

A' Mártzius 5-ik napján költ *Báseli* levelek ekként írják le a' Frantziák és Solothurni patrioták közt el kezdődött ellenségeskedést: Tegnap előtt, *úgymond*, üstökbe kaptak egymással a' So-

lothurni insurgensek és Frantziák. Jókor reggel el kezdődött *Dornach* mellett az ellenségeskedés, mellyben kéntelenek voltak a' *Solothurniak* hátrálni; az oda való kástély is fel adta magát hószas lövöldöztetése után. — De nem tsak itt, hanem *Thierstein* alatt is rajtok ütöttek a' *Solothurniakon*, és ott is hátrább nyomták őket a' Frantziák. Maga *Schauenburg* Generál vezette a' Fr. sereget, *Lengnaunal* 200 embert fogott el az insurgensek közül, a' kik közt sok tisztek vóltanak, 8 ágyút nyert el a' meg győzettektől. — Dél előtt 10 órákor *Solothurn* várasa alá érkezvén a' nevezett Frantzia Generális, fél óráig tartó gondolkozásra való időt engedett az Előjáróknak a' váras fel adattatása végett, mellyet ha addig nem mivelnének, a' váras ölzve lövöldöztetésével, és a' katona őrizet le vagatásával fenyegette őket. — Fél óra múlván fel adattatott néki a' másként meg lehető erősségű váras, mellybe ő bé menvén, leg ottan a' fegyveres tárat el foglaltatta, a' polgárokat fegyvereikből ki vetkeztette, 180 patriotákat, a' kik tömlőtzőkre hányattak, azokból ki botsátotta.

Hasonlóképen beszéllenek a' *Bernai* tudósítások, ezt is hozzá tévén, hogy mind a' két részről sokan hüllottak el és sebesítettek meg a' *Langnau* ütközetben, de még is többen a' Helvétusok közül. — A' hóltak közt találtatott Kapitány *Haller* is, ama tudós világ előtt esméretes néhai *Hallernek* az unokája. — Semmi jót nem reménylvén a' Bernai fő Tanáts, újobban deputatusokat küldött Mártzius 3-ikán *le Brune* Frantzia Generális-hoz, a' kik által újabb békességre tzélzó tzikke-lyeket terjesztett eleibe.

A' *Zürichi*, az az, *Tigurumi* Cantonban, 's ennek anya várasában még eddig semmi ollyas nem történt, a' mi által a' közönséges tsendesség meg háborítatott vólna.

A' *Lemanni* Respublika számára *Párisban* készítettett Constitutiót, egyenlő akarattal bé vették *Vaudumnak* (*Pays de Vaud*) lakosai a' *Copeti* kö.

zönséges gyűlésben. — *Necker* Úr, néhai *Frantzia* Országának financialis ministerje is jelenvölt azon gyűlésben, és ő írta annak alája a' maga nevét leg elsőben, és ugyan az ő példája által serkentettek fel az ott jelenvölt lakosok annak mivelésére. Őtet akarjak a' *Lemanni* Respublika egyik Directorának választani.

Értésekre esvén a' *Tigurumi* polgár mesternek és Tanátsnak, hogy a' *Bernai* és *Solothurni* Cantonokkal el kezdték volna a' *Frantziák* az ellenségeskedést, illetén foglalatú levelet irtak a' *Schafhauseni* Cantonnak: „Épen most vettünk *Báselből* egy tudósítást, mellyben azt olvassuk, hogy már el kezdték az ellenségeskedést a' *Frantziák*. Ezen tudósításnak veletek való közlésével együtt esküszünk a' mi frigyos atyánkfiái előtt mind arra, a' mi szent, hogy mi a' *Helvétziai* nemzet ditsőségének fenn tartásáért vagyonainkat és életünket fel áldozni készek leszünk, és az által méltó unokai kívánunk azon öseinknek lenni, a' kik drága véreken szerzették meg maradékjaiknak a' szabadságot; továbbá is védelmezni fogjuk a' mi mástól való nem függésünket, és el nem mulatjuk nyomorúság közzé helyheztetett frigyos atyánkfiáit fegyveres kézzel védelmezni 's a' t.

A' *Lucerni* kórmányozó fő Tanáts ekként irt a' *Tigurum* városi Tanátshoz *Mártzius* 3-ik napján: „A' haza nyomorúsága szaporodik. Mi és az alattunk való nép egyenlő szívvvel és lélekkel el tökellettük magunkban, hogy mi szabadságunknak külső ellenségeink ellen való védelmezéséért nem sajnállyuk javainkat és vérünket fel áldozni. A' mi fel állott népünk már marsirozó félbe vagy; hasonló buzgóságra és készsége serkentünk titeket, minél előbb készítsétek ki segítő seregeiteket. Mindnyajunknak szabadsága, vallása, java, és kedvesei egyenlő veszedelem közt fetrengek. Tegyük el húnnyt öseinkhez magunkat méltókká, és mint szabad emberek vagy gyözzünk, vagy meg hallyunk. Illyen gondolattal vagyunk mi, és a' mi alattunk való nép 's a' t.”

Minekutánna a' *Tigurumi* Tanács gyűlésében fel olvastatott volna ezen levél, leg ottan ki mentek onnan a' falusi deputatusok, és hogy az illy szoros környülállások közt el nevelzessék az időt, honnyaikban vissza menvén veszedelem közt fetrengő frigyes atyokfiainak segítségekre fegyverbe öltöztek több polgár társaikkal együtt.

A' Mártzius 3-ik napján Frantziák által elfoglaltatott *Solothurn* városát a' *Tigurumi*, *Bernai*, és *Solothurni* fegyveresek vissza vették, a' haza áru-
lókat meg büntették, és a' benn vólt Fr. seregnek nagy részét le vágták. A' város vissza lett vételekor nagyon meg különböztették magokat a' *Tigurumi* vadász katonák, ezek hágtak fel leg elsőben is a' sántzra, és egy *Orell* nevű polgár 13 sebbel ugrott abba bé.

De, a' miképen a' későbbi *Helvétziai* tudósításokból olvassuk, igen rövid ideig tartott a' Helvétusok Szerentséje, mellyet nem annyira a' Frantziák vitézségének, mint inkább a' Helvétusok magok közt támadt egyenetlenségnek lehet tulajdonítani. Midőn Mártz. 1-ső napján a' *Freyburgi* kapuk eleibe mentenek volna a' Frantziák, zárva találták azokat. Az alatt, mig a' város feladatása végett alkudoztak volna az előjárókkal, 800 Bernai, és 2000 Freyburgi fegyveres polgárok az által ellenben lévő kapun ki szöktek, és az asszonyoknál 's gyermekeknél egyebet nem hagytak benn a' városban.

A' Helvétziai határszélekről ekként írnak Mártzius 9-ikén. Ennekelőtte negyed nappal *Berna* városát is elfoglalták a' Frantziák, a' benn lévő Bernai fegyveres nép közül sokan vakmerőképen viselték magokat; de tsak ugyan ellent nem állhattak a' Frantzia katonáknak, és lovas ártillériának. Hideg vérrel, és nagy kiáltással rohanván reájok a' Frantziák, kénytelenek vóltak hátat vetni.

*Schafhausen*ből is így írnak e' tárgyról Mártzius 10-ik napján: *Schauenburg* Frantzia Generális *Fraubrunn* alatt Mártzius 5-ikén történt véres

tsatajában diadalmat vévén a' Helvétusokon, azon nap dél után bé ment *Berna* városába.

Ezen véres ütközetben 2800 embert, 20 ágyút, 's 9 zászlót veztettek el a' Bernaiak.

Magyar Ország.

Beregh Vármegyéből Mártzius 4-ik napján. Egy Megyénkbeli *Davidfalvi* lakos minapában a' a' Munkátsi vásáron két ökrét 80 forintokon eladja, és a' jó áldomás itala után haza felé fordulván, az úton egy hegy mellett lévő vízben lát egy özet a' jég közze szorúlnak lenni, 's hányni vetni magát, hogy onnan ki-menekedhessen. Ő meg örülvén a' prédának oda megy, és fejénél fogva húzza ki felé az özet, de mivel ez a' szegény pára erőssen vetzkendett, ő sem húzhatta ki tsupán a' kezével. Azomban észébe jut, hogy leg jobb volna az oldalán lévő bőr gyűszüt, a' mellyben tudniillik a' 80 forintokat bé tette, az ösz nyakára kötni, 's azzal a' jég közül ki húzni. Dictum factum, nem halasztotta a' dolgot, szereintséssen ki is húzta azt a' szegény párát, és hogy feleségének az eleven petsenyével kedveskedhessen, a' gyűszű szijjon vezette maga után. Az utazás közt mind ő maga, mind az öze meg fáradván, le ült pihenni, és az öze is le dült a' földre; hanem észre vévén, hogy a' gazdája a' gyűszűt kezéből ki botsátotta volna, egyszeribe fel ugrott, gyűszűstül együtt el futott, és az utánna való kiáltozásra fület sem hajtván, láthatatlanná tette magát, 's így fizette meg amannak jószágat, hogy ötet a' jég közül ki szabadította. A' szegény ember már most harmad részét igiri jutalomúl azon pénznek, a' ki az özet le ejthetné, 's pénzét nékie vissza vinné.

* *

A' *Prágában* lévő *Tseh* Országi Kir. Tudós Társaság, Januar. 15-ik napján tartott ülésében, a' maga tudós munkái által előttünk elegendőképen esméretes tudós hazánkfiát *Engel János Krestely* Urat, külső tudós tagjai közzé vette fel.

D. D. S.